

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU (W JĘZYKU POLSKIM)

Polacy wydają rocznie 100 mln zł na zakup podrobionych produktów leczniczych, wśród których są m.in., antybiotyki, hormony, preparaty przeciwastmatyczne, przeciwalergiczne, przeciwbólowe, leki na odchudzanie i potencję. Podrabianie towarów, w tym produktów leczniczych, to nie tylko straty dla posiadaczy praw, ale także szereg zagrożeń dla gospodarki, państwa i konsumentów. Szczególnie niebezpieczne jest zaangażowanie w ten proceder zorganizowanych grup przestępczych. W polskich warunkach waga i znaczenie problemu fałszowania towarów i produktów leczniczych, a także prawnych instrumentów ich zwalczania, nie cieszą się wystarczającym zainteresowaniem ustawodawcy ani praktyki. Proceder podrabiania towarów pozostaje poza kontrolą organów ścigania, jego zwalczanie ma charakter fasadowy, a podejmowane działania są prowadzone w sposób doraźny, bez szerszego, przemyślanego planu. Niedocenianie znaczenia procederu jest także przyczyną, a zarazem efektem, nie podejmowania dotyczących go badań naukowych, zwłaszcza koncentrujących się na aspektach kryminologicznych tego zjawiska. Tymczasem bez takich badań nie da się zarówno poznać rzeczywistego charakteru procederu podrabiania towarów, a także związanych z nim zagrożeń jak i ocenić jak rzeczywiście proceder ten jest zwalczany w naszym kraju oraz podjąć skutecznych działań zmierzających do jego zwalczania.

Projekt będzie kontynuacją i rozszerzeniem badań prowadzonych wcześniej przez poszczególnych członków zespołu, dotyczących procederu podrabiania towarów. Jednak nie będzie on jedynie prostym rozszerzeniem badań pod względem ilościowym. Ma on także na celu eksplorację dwóch wcześniej nie badanych obszarów procederu podrabiania towarów. Pierwszym z nich jest obrót podrobianymi towarami w cyberprzestrzeni, w szczególności w polskiej domenie internetu, która jest wykorzystywana zarówno przez podmioty krajowe, jak i zagraniczne do elektronicznego handlu podróbkami. Drugim – jest handel środkami leczniczymi, oferowanymi przez nielegalne apteki internetowe, działające zarówno w otwartej części internetu, jak i w jego ukrytej – dzięki protokołowi TOR – strefie, zwanej darknetem. Zjawisko podrabianie produktów leczniczych i obrotu tego rodzaju produktami ma również swój tradycyjny wymiar, związany z konwencjonalną rzeczywistością, który w Polsce do tej pory nie był przedmiotem empirycznie zorientowanego zainteresowania przedstawicieli nauk penalnych, w szczególności kryminologii, nauki prawa karnego i polityki kryminalnej.

Celem projektu jest zbadanie problematyki podrabiania towarów i produktów leczniczych od strony kryminologicznej, ze szczególnym uchwyceniem najnowszych trendów procederu (zwłaszcza w cyberprzestrzeni), kompleksowe zbadanie i ocena przepisów karnych mających na celu przeciwdziałanie podrabianiu produktów leczniczych w prawie międzynarodowym, unijnym i wybranych państw Europy Zachodniej i zestawienie ich z przepisami obowiązującymi w prawie polskim, zbadanie praktyki działania polskich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w zakresie zwalczania zjawiska podrabiania towarów i produktów leczniczych oraz określenie związku między przyjętymi rozwiązaniami prawnymi i praktyką działania organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, a rozwojem tego procederu w naszym kraju. Pozyskane wyniki badań będą podstawą do wypracowania postulatów zmian w prawie polskim mających na celu skuteczne przeciwdziałanie fałszowaniu towarów i produktów leczniczych oraz przygotowania rekomendacji zmian w praktyce działania organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w tym zakresie.

W polskich warunkach planowane badania będą miały charakter nowatorski i pionierski. W piśmiennictwie brakuje opracowań dotyczących aspektów kryminologicznych zjawiska podrabiania towarów i produktów leczniczych, a także badań empirycznych dotyczących praktyki działania organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w zakresie spraw z art. 305 ustawy Prawo własności przemysłowej i art. 124 ustawy Prawo farmaceutyczne. Szczególnie cenne będą wyniki badań aktowych i badań jakościowych (wywiady z policjantami, celnikami i prokuratorami zajmującymi się zwalczaniem zjawiska produkcji i handlu sfałszowanymi towarami produktami leczniczymi oraz z przedstawicielami Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego i Generalnego Inspektora Informacji Finansowej), które przeprowadzone na szeroka skalę, pozwolą na rzetelne poznanie praktyki działania organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz charakteru spraw z art. 305 ustawy Prawo własności przemysłowej i art. 124 ustawy Prawo farmaceutyczne. Podobnie nowatorskie będą badania w płaszczyźnie prawnej, ich szeroki zakres tj. zrekonstruowanie i ocena rozwiązań karnoprawnych dotyczących przeciwdziałania fałszowaniu produktów leczniczych na poziomie prawa międzynarodowego, unijnego, angielskiego, francuskiego, włoskiego i niemieckiego oraz porównanie ich z polskimi regulacjami wykracza poza przyjmowaną jak dotąd perspektywę w polskim piśmiennictwie.